

TMD Yönetiminden Mektup Var!

Betül Tanbay* / tanbay@boun.edu.tr

Sevgili Matematik Dünyası okurları, sevgili Türk Matematik Derneği üyeleri,

MD sayfalarında çeşitli kılıklarda on civarında yazı yazdım. Kapıdan kovulup pencereden, pencereden kovulup bacadan girdim, ama her seferinde bir yolunu bulup editörün âli matematik ve edebiyat duvarlarını aşabildim. İlk başta Türkçemi adam edebileceğini umdu, sonra sıkıldı! Baktım başka çare yok, editörün başına başkan oldum... Kolaysa yazımı şimdi reddetsin!

Ama telaşlanmasına mahal yok, derneğimizin MD ile ilgili temel yönetim anlayışında herhangi bir değişiklik söz konusu değil. Dergi, eskisi gibi tamamen editörün ve yayın kurulunun yetki ve sorumluluğu altındadır. Sadece, yeni Yönetim Kurulumuzdaki genç arkadaşların isteği üzerine derginin bir iki sayfasını bir kereliğine işgal edeceğim.

Biliyorum Cahit Arf'ın "koltuğu" öyle hafife alınacak bir yer değil. Bu koltuğa oturan ilk kadın olmakla da son derece gurur duyuyorum. Ama gene de yazıma ısrarla ciddi olmayan bir tonda başlıyorum, çünkü Matematik Dünyası, MD kısaltmasının bile belirttiği üzere, matematiği ciddiye alıp kendini ciddiye almadan başarıya ulaşmış bir dergidir. Maalesef matematiğe destek olması gereken merciler tarafından epeyi kösteklendi. Oysa insanlar kendilerini çok ciddiye almadan işlerini ciddiye alabilseler, ne matematiğe ne Matematik Dünyası'na bu kadar uzak kalırlar!

MD bu sene 20 yaşına giriyor. İlk sayı Şubat 1991'de çıktı. İlk editörü sevgili Cemal Koç'u geçen yıl kaybettik. Bir dönem ODTÜ'lü meslektaşlarımız sırayla sayı sayı editörlüğü üstlendiler. Ardından Şafak Alpay ve Albert Erkip özveriyle üçer sene dergi editörü oldular. Tüm ODTÜ'lüler, zarf-

lama ve postalama gibi ayak işleri de dahil olmak üzere, her alanda dergiye emek verdiler. Önce Akdeniz Üniversitesi'ndeki meslektaşlarımız ve ardından İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'ndekiler, takip eden beş sene boyunca derginin yayın ve basımını fedakârlıkla üstlendiler. Tüm emeği geçenlere hepimiz adına teşekkür etmek isterim.

Ali Nesin derginin editörlüğünü üstlensin diye uğraşanlardanım. Kabul ettiği ve 2003'ten bu yana dergiyi geldiği yere getirdiği için ona da şükran borçlu olduğumuzu düşünüyorum.

Hemen ekleyeyim ve üstüne basa basa söyleyeyim: Editörlük müracaatları her zaman açıktır. Koşul son derece açık ve net: En az mevcut editör kadar başarılı olmak!

Bu uzun girizgâhtan sonra yazımın asıl amacına geleyim: Bu yazımda gerçekleştirebileceğimiz ya da gerçekleştiremeyeceğimiz fikir ve hayallerimizden bahsetmek istiyorum.

Üyelerle İletişim. Büyük bir ülkede küçük bir dernek olmak iletişimi zorlaştırıyor. Gönül tüm ülkedeki matematikçilere ulaşmak ister, aйдat bahane! Başkanlıktan faydalanıp, dernek merkezine en uzak yerlerden başlayarak birkaç ziyaret yapmak istiyorum. İlgilenen kurumlar lütfen haber versin, bir sade kahve dışında masraf çıkarmam!

Yurtdışıyla İletişim. Hükümet ve bürokrasi Türkiye-AB ilişkileri konusunda kimin sınıfta kaldığını tartışadursun, en azından biz matematikçiler AB'ye girdik! Derneğimiz üç yıldır Avrupa Matematik Derneği'nin (European Mathematical Society, EMS) kurumsal üyesi. EMS'nin yeni yarattığı "Avrupa'da Matematik" web sitesinde Türkiye de, Türkçe de, Türkiye'deki matematiksel faaliyetler de yerini aldı. Göz atın, gezinin ve eksiklerin tamamlanması, sitenin geliştirilmesi için bize yazın! Adresi <http://www.mathematics-in-europe.eu>

* Türk Matematik Derneği başkanı. Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi.

Ulusal Sempozyumlar. Bu yıl 24'üncü Ulusal Matematik Sempozyumu (UMS) düzenlenecek. UMS, derneğin en temel faaliyetlerinin başında. Son yıllarda belli bir format içinde yapılması, belli bir düzeye ulaşması için çok insan emek verdi. Sempozyumun her sene ülkenin başka bir köşesinde gerçekleşmesine çalışıyoruz. Her yıl da aday olan birkaç kurum oluyor. Katılım ücretinde dernek üyelerine indirim uygulanıyor. UMS'nin akademik içeriğiyle her yıl Yönetim kurulu tarafından oluşturulan Bilim Kurulu ilgileniyor. Hem saygınlığını ispatlamış matematikçilerimizi, hem de parlak gelecek vadeden genç araştırmacılarımızı bir araya getirmeye çalışıyoruz. Ayrıca her katılan yaptıklarını paylaşabilme imkânı buluyor. Davetli konuşmacıların yol ve konaklama masraflarını TMD üstleniyor. Keşke her seferinde birkaç uluslararası matematikçiye de davet edebilsek.

Bölgesel Sempozyumlar. Bizim kuşak ilkokuldayken 67 vilayet, 7 bölge vardı. 01 Adana'dan 67 Zonguldak'a kadar sırayla ve tersinden vilayet sayma oyununu pek severdim. Arada 80'in üstüne çıktık, alfabetik sıra bozuldu, mertlik öldü! 7 bölge ise sanırım hâlâ var. Yılda bir kere yapılan sempozyumlarda bir araya gelmenin bizlere yetmediğini düşündüğümüzden Dernek Yönetimi olarak bir günlük bölgesel sempozyumlar düzenlemek bir hayalimiz. UMS'nin kurumsallaşmasıyla oluşan bürokrasiden muaf ve başka formatlarda birbirine nispeten yakın olan üniversitelerdeki meslektaşlarımızın rahat bir ortamda birbirlerini ağırlaması, araştırmalarını paylaşması güzel olmaz mı?

Karaköy Seminerleri. 10'uncu yaşına girdi. Sabancı Üniversitesi'nin şehrin tam merkezinde bizi misafir etmesi büyük şans. Hiç olmazsa İstanbul'daki matematikçilerin buluşması için ideal. Aylık seminerlerde çok teknik olmayan popüler matematik konuları üzerine konuşmalar veriliyor. Konuşmacı listemiz: <http://www.tmd.org.tr/?p=199>. Bütçe olsa, tüm ülkeden davetli konuşmacı çağırmak isterdik. Vermek istediğiniz bir konuşma varsa bize yazın. Yönetim gereken bütçeyi bulmaya zorlansın.

Öğrenci Bursları. TMD, MD sayesinde birkaç kuruşu bir arada görünce burs fikri çıkıverdi ortaya. 2004 yılında ilk başkanımız Cahit Arf adına bir burs ihdas ettik. Yanında da Gündüz İkedâ ho-

camız adına. Beş yıl sonra ise derneğimizin en uzun süre başkanlığını yapmış olan Nâzım Terzioğlu hocamız adına bir burs daha yarattık. (Nazım hocamız 1976'ya kadar başkan, ama başkanlığa ne zaman başladığını bilmiyoruz. Bilen var mı?) MD'nin gelir sağlaması, iktisadi işletme kurma mecburiyetini de birlikte getirince, bürokrasi ve KDV hemen geliri kontrolüne aldı, ilk yıl rahat rahat dağıttığımız burslar için her yıl para bulmak yönetimin ciddi bir derdi oldu. Prensip olarak aidat gelirlerini bursa kullanmamaya karar vermiştik, birçok zaman pamuk eller cebe gitti. Ama iyi kötü yedi yıldır, onlarca öğrenciye ayda 250 TL de olsa ciddi bir miktar burs dağıttık. Bu dönem hedefimiz bu 3 burs için önümüzdeki birkaç yılı garanti edecek sponsorlar bulmak. Her türlü öneriye açığız!

Eğitim. Üyelerimizin ciddi bir kısmı bir üniversite matematik bölümünde çalışsa da, dernek olarak önceliğimiz doktora, yüksek lisans ve lisans olsa da, TMD'nin ülkede ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğretilen matematikle ilgili olması gerektiği herhalde tartışılmaz. YÖK sonrası matematik öğretmeni yetiştirme politikalarında önceliğin bir türlü matematik olmaması, kanımca, ülkenin bilim, insan ve hatta siyasetçi seviyesinde ölçmesi belki zor ama hissedilir bir düşüş sağlamıştır. Dernek topluma, "Matematik öğretmenleri fen fakültelerinde değil, eğitim fakültelerinde yetişir!" "Öğretmenlik bir formasyondur, alan ikincildir!" "Öğreteceklere biz öğretiriz! Bu amaçla gereken fakülteleri de biz açarız!" "Matematikçi matematik öğretmeni yetiştirmeye ehil değildir!" gibi değişik biçimlerde tezahür eden zihniyetin yanlışlığını anlatmalı. Anlatmalı ama nasıl?

TMD Yazokulları. Her yaz Matematik Köyü'nde lisansüstü matematik öğrencilerine yönelik TMD Yazokulu düzenliyoruz. Türkiye'nin ve dünyanın her yerinden onlarca matematikçi birer, ikişer ya da üçer haftalık 20 kadar ders veriyor. Yazokullarına katılan öğrenci sayısı da her yıl artıyor. Geçen yaz 3 hafta süren yazokuluna 42 lisansüstü öğrencisi katıldı. Önümüzdeki yaz, yazokulu süresini 6 haftaya çıkarıyoruz. Türkiye'nin her yerinden lisansüstü matematik öğrencilerini yazokulumuza bekliyoruz. TMD yazokullarımızın kaçırılmaz bir fırsat olduğunu düşünüyoruz.

Tabii bu arada meslektaşlarımızı da yazokullarımızda ders vermeye davet ediyoruz. Ne kadar öğrenci olursa olsun, sizin katkılarınız olmadan bu yazokullarını gerçekleştiremeyiz.

Araştırma. TMD, matematikçilerin araştırma desteği bulmaları konusunda epey uğraştı. Bunda eski başkanımız Tosun Terzioğlu'nun TÜBİTAK başkanlığı yapmış olmasının önemli katkısı oldu elbette. Ama kurumsallaşma özürle ülkemizde süreklilik zor. Son yıllarda veri sunumu konusunda ilerleme göstermiş olan TÜBİTAK'ta destek dağılım tablolarına bakarsak, TÜBİTAK'ın matematiğe desteğinde kaydedeğer ilerlemeler görüyoruz.

Dernek yönetimi, TÜBİTAK yönetimine, mevcut destek mekanizmalarının matematik araştırmalarının yapısına uymadığı ve mutlaka yeni mekanizmaların devreye sokularak matematiğe uygun destek yaratma gerekliliği konusunda epeyce girişimde bulundu. Taleplerimiz dikkate alındı, değerlendirildi ve gelişmeler sağlandı. Matematik İşbirliği Ağı projeleri yaratıldı. TÜBİTAK yönetimi Nüket Yetiş başkanlığında ve ilgili üç bilim kurulu üyesiyle, Ali Ülger başkanlığındaki dernek yönetimini ağırladı. Saatlerce yapılanları, yapılmayanları, yapılabilecekleri konuştuk.

Aslında Başbakanın Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nu (BTYK) göreve geldiğinden beri son derece disiplinli bir şekilde altı ayda bir toplaması, her seferinde başkanlık ederek verdiği önemi kendi varlığıyla ve bakanlarıyla göstermesi Türkiye'de bilimin gelişmesi için önemli bir fırsat.

Sizce matematik bilime dahil olmamalı mı? 22 adet BTYK toplantı tutanakları internette hemen

çıkıyor, “matematik” kelimesini arayın, bulursanız lütfen haber verin. Ben bir kere de olsa Temel Bilimler tabirini buldum.

Dernek olarak BTYK üst düzey yöneticilerine temel bilimlerde araştırmaya neden önem verilmesi gerektiğini anlatmalıyız. Onur kurulumuzun “gran proje” ismini taktığı bir girişim. Henüz çok yazacak bir gelişme yok.

İnternet Sitemiz. Adresi www.tmd.org.tr. Bu yazıda bahsettiğim konular dışında bir de İngilizce Türkçe matematik terimleri sözlüğümüz var. İhtiyacınız olduğunda yararlanabileceğiniz gibi, İngilizce terimlerin Türkçe karşılıklarını önerebilirsiniz.

Bunun dışında internet sayfamızda matematikçi veritabanı, matematiksel aktiviteler veritabanı ve matematik iş ilanları ve duyuruları da bulunmaktadır. İnternet sitemizin daha kullanışlı ve daha yararlı olması üyelere bağlıdır elbette.

Saydıklarımızı kısmen de olsa başarmanın tek yolu üyelerin derneği sahiplenmesi, fikir üretmesi, eleştirmesi, katkıda bulunması, hiç olmazsa ayda 4-5 lirayı derneğe fazla görmemeleri.

Benden önceki başkanların pek bulamadığı bir şansım var. Yönetim kurulu toplantılarına sadece tüzük icabı seçilen beş kişi değil, derneğe katkıda bulunmak isteyen pek çok genç matematikçi katılıyor, enerji getiriyor, yeni kan katıyor. Eğer biraz dinamizm ve yenilik getirebilirsek, bu başarı gençler sayesinde olacak.

Başından haber vereyim, ilk fırsatta da tüm işleri gençlere bırakacağım zaten!

Sevgi ve saygılarımla. ♣

40 Yıllık TMD Üyelerimiz

Kuruluş: 11 Mayıs 1948

Kuruluş adı: Sırfi ve Tatbiki Matematik Derneği

11.05.1948. Kurucu Üyeler:

Cahit Arf (İÜ) 1910-1997

Lütfü Biran (İÜ) 1908-1995

Hamit Dilgan (İTÜ) ?-1976

Nüzhet Gökdoğan (İÜ) ?-2003

Ali Rıza Özbek (İTÜ) ?

Ferruh Şemin (İÜ) ?-1985

Nazım Terzioğlu (İÜ) ?-1976

Fahir Yeniçay (İÜ) ?-1988

01.06.1948. Altıntaş Büke (İÜ) 1923-2006

Suzan Kahramaner (İÜ) 1913-2006

01.07.1948. Halil Yüksel (İÜ) 1923-1990

Asım Özkan (İTÜ) 1922-2002

Selma Soysal (İTÜ) 1924- (2009'da ayrıldı.)

05.11.1948. Şükufe Yamantürk (İTÜ)? (2000'de ayrıldı.)

25.01.1949. Metin Hotinli (İÜ) 1920-

05.02.1949. Giacomo Saban (İÜ) 1926-

16.02.1949. Macit Büke (İÜ) 1914-1985

02.02.1950. Orhan Alisbah (AÜ) 1910-1989

01.09.1959. Orhan İşçen (İÜ) 1920-1995

01.09.1969. Bediz Asral (İÜ) 1931-

Özdem Çelik (İÜ) 1935-

01.09.1970. Haldun Şahinci (İÜ) 1928-2000

Hülya Şenkon (İÜ) 1941-2008

Talat Tuncer (İÜ) 1924-2008

Afet Kubilay Özok 1943-

Zerrin Göktürk (İÜ) 1946-

Not: Kerim Erim, Feyyaz Gürsan, Mustafa İnan, Salih Murat Uzdilek ve Ali Yar kurucular arasında olmalarına rağmen üye olmamışlar.

(Soru işaretleriyle belirtilmiş olan eksik bilgilerimizi tamamlayabilirsiniz seviniriz.)